

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาการปรับปรนทางวัฒนธรรมของชาวมุสลิมที่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ประเทศเวียดนาม ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมของประเทศหลังจากที่เวียดนามได้ดำเนินนโยบายโดยมีชัย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามที่หมู่บ้านจาม ตำบลคาเพือก อำเภออานฟู้ จังหวัดอานยาง ด้วยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแนวคิดทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงของสังคมชานาและชาติพันธุ์สัมพันธ์ ผลของการวิจัยพบว่า การดำเนินนโยบายโดยมีชัยได้ส่งผลกระทบต่อชาวมุสลิมในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจสังคม ทำให้ชาวมุสลิมต้องปรับปรนในด้านต่างๆ ได้แก่ การปรับปรนวิถีชีวิตด้านเศรษฐกิจ การปรับปรนด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านศาสนปฏิบัติ

ในด้านวิถีชีวิตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากในยุคเศรษฐกิจการตลาด ทรัพยากรปลาในแม่น้ำโขงลดลงจนขาดแคลน กอปรกับอาชีพดั้งเดิมอย่างการทอผ้าของคนจามสูญหายในยุคเศรษฐกิจการตลาด ทำให้ชาวมุสลิมต้องหันมาปรับตัวเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจการตลาดโดยอาศัยอาชีพการค้าขายทางไกลเป็นหลัก ซึ่งยังนับวันสถานะด้านเศรษฐกิจยิ่งผลักดันให้คนจามต้องเดินทางไกลห่างจากชุมชนเพื่อหารายได้ หลายคนได้ใช้เส้นทางเวียดนาม-กัมพูชา-ไทยเพื่อเข้าไปทำงานในประเทศมาเลเซีย การปรับตัวเหล่านี้ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวมุสลิมทั้งในระดับปัจเจก ระดับครอบครัว และชุมชน

ในด้านความสัมพันธ์ทางสังคม เนื่องจากว่าชาวมุสลิมเป็นชาติพันธุ์กลุ่มน้อย นับถือศาสนาอิสลาม จึงมีวัฒนธรรมแตกต่างกับกลุ่มคนอื่นๆ ในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง อย่างไรก็ตาม ภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมของประเทศ ชาวมุสลิมได้สานสัมพันธ์กับกลุ่มคนอื่นๆ ผ่านการดำเนินวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ และพื้นที่ทางวัฒนธรรมที่เจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นเป็นฝ่ายสนับสนุนให้ชาวมุสลิมได้ประสานความสัมพันธ์กับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในพื้นที่ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับชาวมุสลิม

ในด้านการปรับปรนศาสนปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจและนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะการเปิดประเทศตามนโยบายโดยมีชัยได้ให้โอกาสชาวมุสลิมสัมพันธ์ติดต่อกับชาวมุสลิมที่อยู่ต่างประเทศมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มชาวมุสลิมที่ประเทศมาเลเซียและที่ทางภาคใต้ของประเทศไทย ทำให้ชาวมุสลิมได้มีโอกาสเรียนรู้ศาสนา และได้มีโอกาสเดินทางไปแสวงบุญที่ต่างประเทศมากขึ้น สำหรับการปฏิบัติศาสนกิจในชุมชน ชาวมุสลิมปฏิบัติศาสนกิจได้สองนิกาย ได้แก่ นิกายเก่าและนิกายใหม่ซึ่งเป็นแนวทางของนิกายวาฮาบี ในอดีต ชุมชนมีความขัดแย้งซึ่งกันและกันว่าด้วยเรื่องนิกายเก่าและนิกายใหม่ แต่ปัญหาดังกล่าวค่อยคลี่คลาย

ลงไปด้วยความเป็นชาติพันธุ์เดียวกัน กอปรกับความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะความสัมพันธ์ทางเครือญาติ
ของคนในชุมชนและการดูแลใส่ใจของรัฐบาลในท้องถิ่น ทำให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ภายใต้ศาสนาสอง
นิกาย

โดยสรุป การศึกษาการปรับปรนทางวัฒนธรรมของชาวจามในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ได้
ทำให้เห็นว่าหลังจากที่เวียดนามได้ดำเนินนโยบายโดยมีขั้ว บริบทเศรษฐกิจสังคมรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ
ของเวียดนามเปลี่ยนแปลงไปมากจนส่งผลกระทบต่อสังคมจาม ทำให้ชาวจามได้ปรับปรนในหลายๆ ด้าน
โดยเฉพาะทางด้านวิถีชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ทางสังคม และศาสนปฏิบัติ ซึ่งการปรับปรน
ดังกล่าวได้ก่อรูปสังคมจามขึ้นมาใหม่ดังที่ได้เห็นในปัจจุบัน

Abstract

This research has the objective to study the cultural adjustment of Cham Muslim people at the Mekong Delta region in Vietnam under the context of changes in the nation's economy and society after Vietnam implemented the Doi Moi Policy. The research was conducted by qualitative research method. Field data was compiled at the Cham village in Da Phuoc sub-district, An Phu district, An Giang province by using participatory observations, key informants' interviews and informal interviews. Data was analyzed by using the framework of changes in peasant society and ethnicity theory. Research results have discovered that the implementation of Doi Moi Policy has impacted Cham people in various aspects, especially in the aspect of the economy and society that caused Cham people to adjust in many ways including economic way of life, social relations, and religious practices.

In the aspect of economic way of life, within the era of a market economy, the fish resources in the Mekong River have declined to scarcity. Moreover, along with the disappearance of traditional clothes weaving occupation of Cham people in the market economy era, Cham people must therefore adapt to the market economy system by depending primarily on long-distance trade. Over a period of time, the economic conditions have forced Cham people to travel far from the community in searching for income. Many people used the Vietnam – Cambodia – Thailand route to travel to work in Malaysia. These adjustments have affected towards the changes in the traditional culture of Cham people at the individual, family and community levels.

In the aspect of social relations, since Cham people are a minority ethnicity and follow Islam religion, they henceforth have a different set of culture from other ethnicities in the Mekong Delta region. However, under the context of changes in the nation's economy and society, Cham people have bonded relations with other ethnicities, and experienced economic ways of living and cultural areas that the local state authorities have supported Cham people to connect with other ethnicities in the region, as well as creating bonds between the state and Cham people.

In the aspect of adjustments in religious practices, the changes in the economy and state policies, especially the opening the country's door according to the Doi Moi Policy, have enabled Cham people to make more contacts with the Muslim people that are residing abroad, particularly the Muslims in Malaysia and southern Thailand. Therefore, this have allowed Cham people to study religion and allowed more opportunities to travel for pilgrimage abroad. For performing religious activities in the community, Cham people practice religion under two denominations, which are the old denomination and the new

denomination, that make up the course of Wahhabism. In the past, communities had conflicts about the old and new denominations, but the aforementioned issue was resolved because of the same ethnicity of the people. In addition, the social relations, especially the familial relations, of people in the community, and the attention of the local state authorities enabled the community to sustain under the religion with two denominations.

In conclusion, the study about the cultural adjustment of Cham people at the Mekong Delta region has found that after Vietnam has mandated the Doi Moi Policy, the economic, social and natural resources conditions of Vietnam have greatly changed to an extent that the Cham society was affected. Henceforth, Cham people have adjusted in various ways, especially in the economic way of life, social relations, and religious practices, in which the aforementioned adjustments have shaped a new form of Cham society that is evident in the present time.